

Marc Reynebeau, *Een geschiedenis van België*, Tielt, Lannoo, 2003, 448 pp., ISBN 90-209-4993-4.

Guido Fonteyn, *Afscheid van Magritte. Over het oude en het nieuwe Wallonië*, Antwerpen-Amsterdam, Meulenhoff-Manteau, 2004, 205 pp., ISBN 90-5990-016-2.

Marc Reynebeau is historicus, publicist en journalist van *De Standaard* en aanvankelijk vooral bekend om zijn monografieën en essays over de Vlaamse beweging (*Het klauwen van de leeuw*, 1995; *De droom van Vlaanderen*, 2002). Guido Fonteyn is communicatiewetenschapper en oud-journalist van dezelfde krant en gespecialiseerd in de Waalse maatschappij en geschiedenis (*De Walen*, 1980; *De nieuwe Walen*, 1988). Beider boeken zouden qua thematiek uiteraard brede raakvlakken kunnen bezitten. Maar dat is, zoals verderop zal blijken, niet echt het geval.

In het boek van Reynebeau dekt de titel ook de inhoud: een lineair historisch verhaal, vanaf het ontstaan van de nieuwe staat in 1830 tot de toestanden en de gebeurtenissen ad hoc. De auteur trekt tot slot de verhaallijn door naar de toekomst en ontwikkelt een paar prognoses omtrent de institutionele en maatschappelijk-culturele toekomst van België als staat, als natie. Eén ervan is het fluïdum van de *“postnationale samenwerkingsverbanden”* in Europa. Een andere is de levens-

kracht van België als “*averechts vaderland*”: postmodernistisch, cultuurrelativistisch, surrealistisch. René Magritte is niet voor niets een emblematische figuur voor wat België kan betekenen, stelt Reynebeau.

Precies bij diezelfde René Magritte vertrekt het verhaal van Guido Fonteyn, zij het dat de beroemde Belgische schilder er een andere symboolwaarde bezit.

In het boek van Fonteyn wordt de naam van de (in 1898 in Wallonië geboren en later in Brussel verblijvende) schilder René-François Magritte aangegrepen om een bijwijlen anekdotisch-vertakt verhaal aan te bieden, omtrent een regio die ooit de grandeur en de power bezat van de grote *industrial nations*, maar thans moeizaam terugkeert uit een heel diep dal van werkloosheid, verlaten en verroeste industriële complexen en een financieel-vermoeide overheid. In zijn slot betreft de auteur er ook de (eveneens in Wallonië geboren en getogen) schrijver Georges Simenon bij en stelt dat “*het [nog] lang wachten [zal] zijn op een nieuwe Simenon of op een nieuwe Magritte*”, als iconen van de gloriëtijd van het industriële Wallonië.

De vormelijke – en ook wel inhoudelijke – aantrekkelijkheid van de hier besproken publicaties van Fonteyn en Reynebeau ligt in de vlotte journalistieke stijl, de heldere verwoording en de kunst de bronverwijzingen er met onzichtbare inkt bij te schrijven. Het doet denken aan de wijze waarop Britse historici in hun documentaires over ingewikkelde historische processen spreken, met het vanzelfsprekend gemak waarmee men, wandelend door een landschap, praktische en filosofische overpeinzingen ten beste geeft.

Voorals Reynebeau blijkt hier definitief zijn concept te hebben gevonden. Daarenboven doet de auteur hier aan wat ik een ‘interessante misleiding’ zou kunnen noemen: in tegenstelling tot zijn vroeger werk over dezelfde materies, glijdt dit verhaal als het ware monkelend over de (Belgische) geschiedenis heen, maar in feite blijft hij als voorheen (marxistisch) analyseren, deconstrueren, sociogrammen tekenen. Die aspecten vormden voorheen de onderstromen van zijn vele kritische publicaties over de Vlaamse beweging. Hij past die thans – in een mildere toon t.o.v. zijn vroeger werk – toe op het heel brede, Belgische kader van die Vlaamse beweging.

Precies die grondstromen ontbreken in het werk van Fonteyn, hoe lezenswaardig zijn boek ook is. Daarenboven is de noodzakelijke, bredere Belgische context afwezig. Zelfs de bredere context van het niet-industriële Wallonië (de as Waver-Namen-Aarlen) blijft quasi onbesproken.

Daarenboven is het nogal onbegrijpelijk dat niet echt gepeild werd naar de complexe oorzaken van de teloorgang van industrieel Wallonië in tegenstelling tot de opgang van Vlaanderen, bijvoorbeeld de averechtse werking van de Marshallhulp na Wereldoorlog II in Wallonië. Anderzijds wordt wel op een interessante wijze ingegaan op de problematiek van de ongenueerde, vaak foutieve percep-

tie die Vlamingen en Walen van elkaar – en van zichzelf – hebben opgebouwd.

Ook de toetsing van de Waalse en de Vlaamse beweging, in referentie aan de industriële of niet-industriële verledens, blijft te vaag en oppervlakkig.

[FRANS-JOS VERDOODT]